

KOZMA TIBOR

EU Megfigyelő Misszió, Georgia (EU Monitoring Mission in Georgia – EUMM) 2008-, 2022–2024

2021 októberében, sikeres pályázatot követően örömmel értesültem arról, hogy elnyertem az Európai Unió Megfigyelő Misszió, Georgia (EU Monitoring Mission in Georgia – EUMM) misszióvezető-helyettesi beosztását. A vezetői beosztás hazai paraméterekre vetítve megfelel egy dandártábornoki beosztásnak. Ezzel egy régóta kitűzött célokat sikerült valóra váltanom, és szakmai karrierem egyik legfontosabb pozícióját kaptam meg. Ez nemcsak egyéni siker, hanem nemzeti szinten is jelentős eredmény.

Az EU jelenleg több kontinensen összesen 13 polgári válságkezelő műveletet tart fenn, a georgiai művelet az egyik legjelentősebb, éves költségvetési kerete meghaladja a tíz milliárd forintot. Ezek a műveletek nem homogének, jelentős eltérés mutatkozik nemcsak a mandátumok, hanem a rendelkezésre álló források, a telepített személyi állomány és az egyes missziók által kialakított képességek között is.

Az EUMM Georgia telepítése 2008 októberében, a 2008. augusztusi fegyveres konfliktus lezárásaként történt. A konfliktus Georgia nemzetközileg elismert területén zajlott, és két állam – Georgia és az Orosz Föderáció – illetve két elszakadt terület: Abházia és Dél-Oszétia részvételével. A konfliktus fegyveres szakasza öt napig tartott, majd ezt követően született meg a hatpontos fegyverszüneti megállapodás. Békeszerződés megkötésére nem került sor, Abházia és Dél-Oszétia státusza továbbra sem rendezett. Az Európai Unió következetesen Georgia területi egysége mellett áll ki, és nem ismeri el Abházia és Dél-Oszétia önálló államiségét. A misszió

mandátuma fegyvertelen, és alapvetően megfigyelő jellegű az ABL (adminisztratív elválasztó vonal) mentén, amelyet négy pontban lehet összefoglalni: stabilizáció, normalizáció, bizalomépítés és az EU tájékoztatása.

Külszolgálatomat 2022. március 23-án kezdtem meg, és hosszabbításokat követően várhatóan 2026. márciusig fog tartani. A 2022-es év első időszaka a beosztásomhoz kapcsolódó feladatok megismeréséről, illetve a misszióba való beilleszkedésről szólt. Ebben az időszakban a Covid-19 miatt korábban bevezetett speciális szabályok fokozatos kivezetése volt jellemző. A kitelepüléstől kezdve folyamatosan azt tapasztaltam, hogy a misszió műveleti képességeit egyre kevésbé korlátozták speciális szabályok, és 2022 év végére a misszió visszatért a Covid időszak előtti képességeinek teljes spektrumához.

Feladataim elsődleges eleme az EUMM vezetésének megjelenítése, valamint a C2 (parancsnoki és irányítási) funkció folyamatos fenntartásának biztosítása. A misszióvezető-helyettesi szerepemen kívül állandó delegált hatáskörök szerint látom el a feladataimat. Az egyik legfontosabb munkaköröm a főbb szervezeti elemek közötti folyamatos, a szervezet egészére kiterjedő horizontális vezetési koordináció, a műveletek összehangolása és a kapcsolódó engedélyezések elbírálása. A horizontális koordinációs feladataim összesen 14 különböző területet ölelnek fel. A saját önálló vezetői feladatköröm egyik kiemelkedő területe a belső fegyelmi ügyek kezelése, amelyekben a teljes személyi állomány (340 fő) vonatkozásában elrendelhetem a fegyelmi eljárásokat, felügyelem a folyamatokat, és a lefolytatott vizsgálatok alapján hozom meg a fegyelmi döntéseket. A jelentési időszak során több mint 10 fegyelmi ügy volt, ezekben magyar állampolgár nem volt érintett.

Az EUMM külső képviselte is fontos feladatot jelent, amely ismétlődő kiemelt programokon, nagyköveti szintű diplomáciai megbeszéléseken való részvételt jelent. Rendszeresen képviselem a missziót parlamenti és kormányzati delegációk fogadásán, jellemzően miniszteri, államtitkári, illetve nagyköveti szinten. Folyamatos munkakapcsolatot tartok fenn az akkreditált EU Delegációval és az EU különleges képviselőjével, valamint az

EU-tagállamok nagyköveteivel, más diplomáciai vezetőkkel. A protokolláris feladatokon túl közreműködöm nemzetközi ügyek, problémák megoldásában. Politikai szempontból különösen fontos volt egy 2022-es eset, amikor egy amerikai állampolgárt jogtalanul elfogtak és fogva tartottak Dél-Osztétia és az Orosz Föderáció hatóságai. Az ügy eredményes megoldását szakmai sikerként könyveltem el. Két alkalommal kaptam köszönőlevelet az Egyesült Államok georgiai nagykövetétől, illetve utazó amerikai nagykövetétől.

17-18. számú kép

Szalay-Bobrovniczky Kristóf honvédelmi miniszter látogatása a Georgia – Dél-Osztétia adminisztratív elválasztó vonal mentén, Patara Khurvaleti település közelében (2023. június 6.), valamint Karl Nehammer osztrák kancellár látogatása a Georgia – Dél-Osztétia adminisztratív elválasztó vonal mentén, Odzisi település közelében (2023. január 30.).

Képviselem az EUMM missziót a georgiai kormányzattal folytatott politikai tárgyalások során. Ezen feladatkörömben rendszeres megbeszéléseket folytatok a kormány honvédelmi, belügyi és külügyi államtitkáraival. A missziót képviselve 2023-ban részt vettem a Genfben időszakonként megrendezésre kerülő nemzetközi tárgyaláson. Négy esetben az Európai Biztonsági és Együttműködési Szervezet (EBESZ) nagykövetével társ levezető elnöke voltam az Ergenti incidens megelőzési és reagálási mechanizmussal kapcsolatos (Incident Prevention and Response Mechanism – IPRM) megbeszéléseknek. A külszolgálatom közel hároméves időszaka

során két rendkívüli esemény történt, mindkét esetben megbízott misszióvezetőként vezettem a válságkezelő központi műveleti törzset, és sikeresen zártuk az események kezelését.

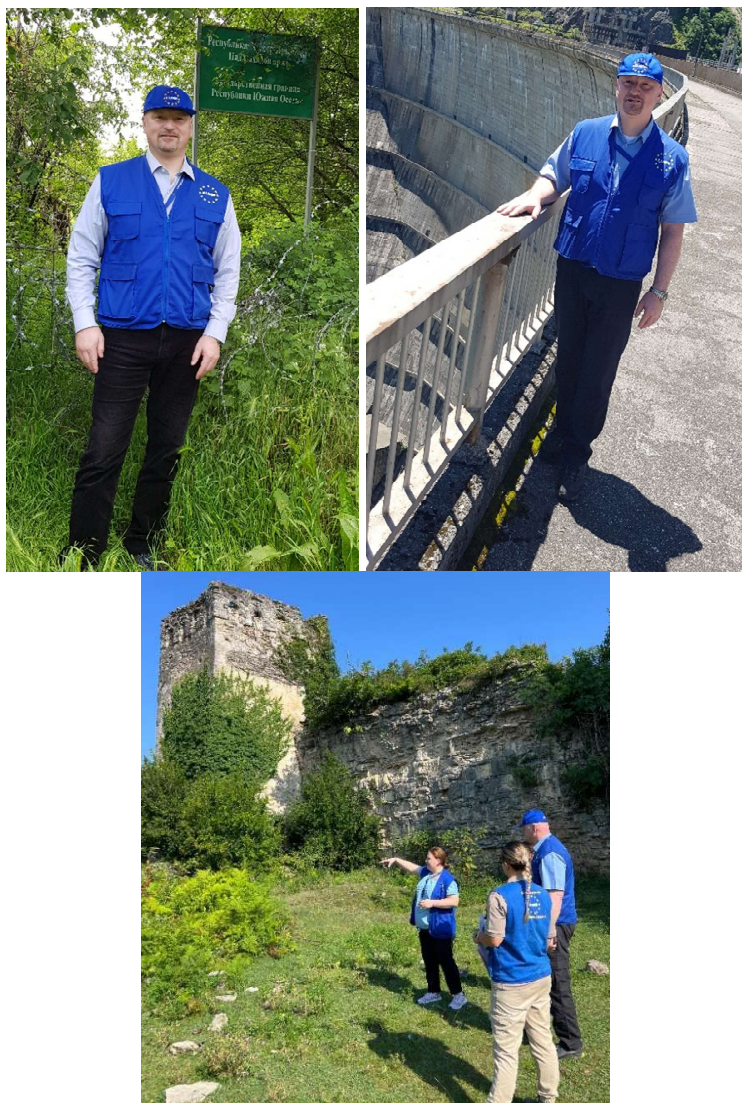
19-20. számú kép

Az Ergneti IPRM 2024. november 19-i találkozó megnyitó beszédét tartom, valamint az IPRM résztvevők balról jobbra haladva: EBESZ (vezető: Viorel Mosanu nagykövet), EUMM (vezető: Kozma Tibor D/HoM), Georgia delegáció (vezető: Irakli Antadze), Orosz delegáció (vezető: Aleksander Viktorovich Zhurov), Dél-Osztét delegáció (vezető: Yegor Kochiev)

Kiváló munkakapcsolatot alakítottam ki Sikó Anna Mária nagykövet asszonnyal, valamint a Magyar Nagykövetség további munkatársaival. Az aktív együttműködés kiterjedt a Magyarország Európai Unió Melletti Állandó Képviseletén dolgozó szakdiplomátákra is, és lefed minden olyan területet, amely Magyarország külpolitikai érdekeit érinti, illetve segíti hazánk biztonság- és védelempolitikai célkitűzéseinek érvényesítését.

Meghívás alapján előadást tartottam Németországban (Garmisch-Partenkirchenben 2022. október 31-én, téma: ENSZ békefenntartás), és részt vettem Berlinben egy nemzetközi konferencián (2022. június 27. – július 1., téma: Európa új kihívásai). Az EU Polgári Válságkezelő Központban (Brüsszel, CPCC) négy vezetői szemináriumon vettem részt. 2024. február 19-én Budapesten két előadást tartottam angol és magyar nyelven a Magyar Külügyi Intézetnél, valamint a Mathias Corvinus Kollégiumban.

A misszió alapfeladatát jelentő (ideiglenes) közigazgatási határvonal menti (Administrative Boundary Line – ABL) megfigyelői tevékenység is igyekeztem elsajátítani, a műveleti területet bejárni, megismerni.

21-22-23. számú kép

Járőrszolgálat során a Dél-Oszét ABL mentén, járőrszolgálat során az Enguri gát felső részénél, közel az Abház ABL-vonalhoz, valamint a kulturális örökségek megismerése az Akház ABL-vonal közelében.

2022 októberében az Európai Unió Tanácsának döntése alapján (2022/1970), az EUMM személyi keretére és műveleti támogatására alapozva a misszió mandátumot kapott arra, hogy két hónapos időszakra, 40 fővel megfigyelői feladatokat lásson el Örményországban, az örmény–azerbajdzsáni határ mentén. Ez a művelet, az EU Megfigyelői Kapacitás (EU Monitoring Capacity – EUMCAP) mandátuma szerint, 2022. október 20-tól 2022. december 19-ig zajlott. A Tanács későbbi döntése alapján a művelet 2022. december 20-án új fázisba lépett, és új név alatt EU Tervezési és Értékelő Csoport (EU Planning Assessment Team – EUPAT) folytatódott, megtartva a 40 fős műveleti keretet további két hónapon keresztül. Az új fázisban a művelet kettős jelleget öltött: megőrizte a megfigyelői feladatait, és tervezési feladatokat is ellátott az új EU polgári művelet (EU Mission in Armenia – EUMA) kialakítása érdekében.

Az EUMM misszióvezető nem tervezett távozása miatt, megbízás alapján 2022. december 15-től 2023. február 20-ig megbízott (ad interim) ideiglenes misszióvezető voltam. Ebben az időszakban két különböző EU-művelet irányításáért voltam felelős Georgiában és Örményországban. Fontos szakmai sikernek könyvelem el ezt az időszakot. Rendkívüli terhelés mellett sikerült a politikai döntéshozó akaratának megfelelően, rekord rövid időn belül egy új művelet alapjait lerakni Örményországban. Ezzel egy időben eredményesen vezettem a Georgiába települt EU-műveletet.

Szintén megbízott ideiglenes misszióvezető voltam 2023. december 15-től 2024. április 2-ig. Ez a helyzet a korábbi misszióvezető távozása és az új misszióvezető kitelepülése közötti időszak miatt alakult ki. Ezen hónapok során indult el a misszió stratégiai felülvizsgálata, amely a következő kétéves időszakra tervezett mandátumát, szervezeti kereteit és költségvetését tekintette át. A misszióra háruló feladatot, ami ebben a szakaszban a műveleti felülvizsgálatot jelentette, eredményesen vezettem le. 2024 áprilisában egy jól működő missziót adtam át a kiérkező új parancsnoknak, Mme. Patricia Bettina Boughani francia csendőr vezérőrnagy asszonynak.

A misszió „láthatóságának” megteremtése minden esetben kiemelt feladatom, ezért gyakran veszek részt diplomáciai és egyéb rendezvényeken.

A médiával való kapcsolattartás és tájékoztatás nyújtása fontos eleme a feladatkörömnek. A misszió minden évben különdíjjal ismeri el a béke érdekében kifejtett legjobb újságírók és riporterek munkáját. A 2023-as és 2024-es év során engem ért az a megtiszteltetés, hogy a legjobbaknak járó díjat a misszió nevében átadhattam.

24-25. számú kép

EUMM Special Price for Peace Journalism díjátadó (2024. február 2.).

A képen a három díjazott és a díjat átadó Kozma Tibor, az EUMM megbízott misszióvezetője látható.

Az új EUMM központ (MHQ) átadó ünnepsége Tbilisziben (2023. január 15.).

A képen látható: Charles Fries, az EEAS helyettes főtitkára, Lasha Darsalia, Grúzia első számú helyettes külügyminisztere és Kozma Tibor, az EUMM megbízott misszióvezetője

A külszolgálati feladataim ellátását sikeresnek ítélem meg. Az éves értékelések során minden esetben kiváló minősítést kaptam. Előre tekintve, a szakmai karrierem folytatását a jelenlegi irány megtartása, illetve kiterjesztése mentén képzelem el.

26. számú kép
OSCE (EBESZ) főtitkár látogatása Georgiában